

Rõõmu algavasse kevadesse

Veel on mõni päev jäänud kevade algusele. Vaadake siis esmaspäeval tuule suunda, sest seal kaarest, kust ta pööripäeval tuleb, puhub kolm kuud järjest.

Välja tööle minnes pange selga tuult pidav riie, sest kevadine ilm on petlik. Eriti hoolas olge, kui olete naha märjaks rassinud. Just siis ei märgata nurga tagant varjust puhuvat jäist hoovust ja haigestumise ohtu. Vältige ka paljakäsi okste löikamist, tüveravi, lumekühveldamist või saagimist. Selleks et töö läheks latusalt ja te ei peaks külmast kohmetunud sõrmi ning karedate nahka õhtuti põhjalikult poputama, leidke igaks tegevuseks eraldi sobivad kindad.

Lumeminek ei anna aega haigeveodi heita. Aias ootab es terve rodu kiireloomulisi töid, mida ei tohiks kuidagi edasi lükata. Päästmist-tohterdamist nõuavad rõhuva jäätunud koorma alt vabanevad puud-põõsad, ravi näriliste põhjustatud koorehaavad. Samuti vajab juhtimist õigesse äravoolusängi kiirelt kogunev sulavesi, mis öösel jäätu-des veel palju pahandust võib tekitada. Kaua igatsetud ere päikesevalgus ei sobi kõigile. Kaits-ta tuleks nii oma silmi kui ka igihaljaid taimi.

Kõige selle tuhina juures ärge unustage keldrisse talvituma pandud lillejuurikaid ja aknalaulal tärganud tõusmeid. Jõudu tööle!

KADRIN LINNA

LUGEJA KÜSIB

Mida kujutab endast lõhnamuru?

Olen kuulnud aias kasutatavast lõhnamurust ja et seda polegi vaja niita. Millest ta koosneb? Tahaksin endale ka lõhnamuru teha.

Vastab

KADRIN LINNA

Lõhnataimed on enamasti tagasihoidliku välimusega. Vormi, värvi ja lopsakate õite asemel köidavad nad tähelepanu lõhnaga, mis lendub iseeneslikult ning taimeosa murdmisel, muljumisel või hõõrumisel.

Mõned lõhnataimed peavad tallamisele hästi vastu, mõned mitte, kuid aeg-ajalt üle kõndimist või peale astumist taluvad enamasti kõik sellised liigid. Siiski pole mõistlik kasutada lõhnataimi spordimuru või sissesõidutee tegemisel. Küll sobivad nad kõrvalise jalgraja katmiseks.

Meil sobib kergel mullal või isegi lubjakiviklibul kasvatada päikesepaistelisel kohal nõmm-liivateed (*Thymus serpyllum*). Kogu Eesti ulatuses on taim levinud nõmmedel, lagedatel liivastel niitudel, mererannas ja mujal. Teda sobib maitseainena ja ravimina kasutada nii nagu aed-liivateed (*T. vulgaris*), kuid eeterlikke õlised on temas pisut vähem.

Keskaegse pärimuse kohaselt sümboliseerib liivatee tugevust ja jõudu. Kuigi mitmed liivatee liigid on magnetiks sipelgatele, tõrjuvad nad eemale lehetäisiid, tigusiid ning mõningaid röövikuid.

Liivatee paljudest liikidest koosnev vaipkate on huvitavalt kirju, ja tõepoolest niisugune lõhnamuru ei vaja harilikult niitmist, kuid peaks hoiatama, et peale nõmm-liivatee on muud liigid talveõrnad, mitte külmaõrnad. Varakevadise heleda ja kuivatava päikese eest vajaksid nad varjukangast.

Nõmm-liivatee on madalakasvuline (5–30 cm) mitmeaastane poolpõõsas, mille puitunud vars on lamav, püstine või tõusev, alusel tublisti oksine. Juulist septembrini rõõmustavad nad enamasti lillade, harvem valgete

REPRO

õitega. Aed-liivatee on kõrgema kasvuga, õitseb veidi varem – juunist augustini. Õite värvus varieerub lillast roosani. Tema vananenud poolpuitunud vars lisatakse grillimisel sütele, kus lenduvad eeterlikud õlid ja muud toimeained on tugevalt bakteritsiidse toimega.

Liivateed võiks paljundada seemnetest, külvates need aprillis. Siis saate pikeeritud taimed välja istutada juunis. Juba kasvavaid eakaid puhmikuid võib samuti jagada. Kuival ajal istutatud taimed vajavad juurdumiseks hoolikat kastmist. Kahjuks vananevad taimed viie aastaga. Seda pidurdab õitsemise algul saagi kogumine, kui pügada 5 cm kõrguselt maapinnast. Seega ikka päris n-õ niitmise vaevata ei saa.

Mitmesugused mündiliigid sobivad kergele huumusrikkale mullale poolvarju.

Mündilõhn aitab stressi maandada.

Omapärase lõhnamuru saate metsmaasikatest. Pärast marjade koristamist saab käia lehtedest ja pikkadest võsunditest moodustunud tihedal tumerohelisel vaibal.

Lõhnamuru, pigem lõhnaaia koostisesse sobivad hästi ka lõhnav varjulill (*Asperula odorata*), lõhnav kannike (*Viola odorata*) ja maikelluke (*Convallaria majalis*) ning kindlasti veel hulk lummava lõhnaiga taimeliike.